

Niezwykłe organy firmy „Schlag” z kościoła pod wezwaniem Niepokalanego Serca NMP w Szklarskiej Porębie Dolnej

Dawny zbor ewangelicki w Szklarskiej Porębie Dolnej to dziś kościół p. w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny przy ul. Piastowskiej. Budowę zboru rozpoczęto w 1754 r. według projektu i pod nadzorem Christiana Feistesza, inspektora budowlanego zarządu dóbr rodziny Schaffgotschów. Już 9 listopada 1755 r., a więc w niewiele ponad rok od rozpoczęcia budowy, nowy kościół ewangelicki w Szklarskiej porębie Dolnej został poświęcony. W 1759 r. w kościele zabrzmiały pierwsze organy. Z czasem, po stu latach, stare organy straciły swoją barwę i brzmienie.

W 1859 r. w kościele zamontowano nowe organy zakupione w znacznej części ze skromnych datków wiernych, a wybudowane przez znaną firmę organmistrzowską „Schlag” ze Świdnicy. Firma ta została założona w 1831 r. przez Christiana Gottlieba Schlaga w Jaworze, ale w 1834 r. z powodu prac restauratorskich prowadzonych przy organach zainstalowanych w Kościele Pokoju przeniesiona została do Świdnicy. W 1869 roku Christian Gottlieb Schlag wprowadził do rozwijającej się firmy swych synów Theodora i Oscara, którzy tajniki zawodu poznawali w Niemczech i Wielkiej Brytanii. Od tego momentu firma nosiła nazwę "Schlag i Synowie" ("Schlag und Sohne"). Jeszcze przed śmiercią seniora rodu w 1889 r. Schlagowie otrzymali w 1885 r. zaszczytny tytuł "Dostawcy Dworu Jego Książęcej Wysokości Księcia Albrechta Pruskiego". Rok 1900 przynosi im kolejny tytuł "Nadwornych Budowniczych Organów Jego Cesarskiej i Królewskiej Mości". Sława firmy roztaczała się daleko poza granice Śląska, Brandenburgii, Pomorza i Wielkopolski. Przez cały okres działalności Schlagowie nie tylko budowali nowe organy, których powstało około 500, ale także dokonywali ich licznych remontów. Organy firmy „Schlag” znane były w Europie, Ameryce, a nawet Australii. W latach 1869 - 1914 łączna liczba przeprowadzonych przez firmę prac tzw. opusów, do których zaliczały się zarówno remonty, jak i budowa nowych instrumentów, sięgnęła tysiąca. Firma uległa likwidacji podczas niemieckiego kryzysu gospodarczego w 1923 r.

Organ w Szklarskiej Porębie Dolnej należy do jednych z wcześniejszych, a więc tym cenniejszych, gdyż wykonanych przez Christiana Gottlieba Schlaga realizacji świdnickiej firmy. Zawierają 21 regestrów muzycznych: 4 górne, 11 dolnych i 6 pedałów nożnych, a co wyjątkowe, zachowały oryginalny stół gry. Organy te służą do dziś, choć już od lat wymagają renowacji. Nadmienić należy że podobne, choć późniejsze i uboższe o dwa rejestry organy tej samej firmy znajdują się w Szklarskiej Porębie Górnej w kościele parafialnym pod wezwaniem Bożego Ciała przy ul. kard. S. Wyszyńskiego.

Do dnia dzisiejszego kościół w Szklarskiej Porębie Dolnej szczęśliwie zachował oryginalny wystrój, dzięki temu jest jednym z ciekawszych przykładów protestanckiej budowli sakralnej w naszym regionie. Przywrócenie

jego pełnej świetności powinno leżeć na sercu nam wszystkim, a remont organów i organizacja koncertów na tym wspaniałym instrumencie i w prześwietnym, posiadającym wyjątkowo dobrą akustykę wnętrzu, przyczyni się niewątpliwie do integracji lokalnej społeczności, jak też przyciągnie chętnych, którzy poddaliby się tej niezwyklej magii dźwięku, miejsca i czasu.

Tekst Przemysław Wiater